

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 21.03.2024 § 42

§ 42

Espoon vesien- ja merensuojelun toteutuminen

Valmistelijat / lisätiedot:
Fagerlund Miina

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristö- ja rakennuslautakunta merkitsee tiedoksi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuonna 2023 toteutuneet toimenpiteet sekä Espoon Itämeri-toimenpideohjelman vuosina 2019–2023 toteutuneet toimenpiteet.

Käsittely

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman tavoitteena on estää jokien, järvien, rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä vesistöjen vähintään hyvään ekologiseen ja kemialliseen tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia. Ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2022–2027 kokouksessaan 15.9.2022 vesiensuojelun tilaa parantavaksi ja ohjaavaksi asiakirjaksi, jonka toteutumista ympäristölautakunta vuosittain seuraa. Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelma vuosille 2022–2027 on julkaistu kaupungin verkkosivuilla: [Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelma vuosille 2022–2027](#).

Espoon Itämeri-toimenpideohjelma vuosille 2019–2023 on täydentänyt Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelmaa merialueiden osalta. Espoon kaupunginhallitus hyväksyi Itämeri-toimenpideohjelman 4.3.2019. Espoon Itämeri-toimenpideohjelma vuosille 2019–2023 on julkaistu kaupungin verkkosivuilla: [Espoon Itämeri-toimenpideohjelma vuosille 2019–2023](#)

Toimenpiteet jakautuvat karkeasti jaotellen jatkuvasti tehtäviin ja projektiluontoisiin toimenpiteisiin. Liitteisiin on kirjattu vesiensuojelun toimenpideohjelman toimenpiteiden tilanne vuoden 2023 osalta sekä Itämeri-toimenpideohjelman 2019–2013 toteuma.

Vesiensuojelun toimenpideohjelman vuoden 2023 painopisteinä olivat mm. Pitkäjärven vesienhallinnan kehittämishanke, ympäristönsuojelun

järvikunnostushanke, Gräsanojan kunnostuksen rakentamisvaiheen käynnistyminen sekä kolmen suuren säännöstelypadon poiston suunnittelun käynnistyminen.

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2023

Pitkäjärven valuma-alueen vesienhallinnan kehittäminen

Vantaan ja Espoon kaupungit yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa selvittävät ratkaisuja Pitkäjärven valuma-alueen vesienhallintaongelmiin vuosille 2022–2024 ajoittuvassa pilottihankkeessa. Hankkeessa on vuonna 2023 laadittu koko valuma-alueen kattava vesienhallintasuunnitelma sekä suunniteltu toteutettavaksi tulvatasanne Niipperinpurolle. Hanketta rahoittaa ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelma. Hankkeen kotisivut: [Pitkäjärven valuma-alueen vesienhallinnan kehittäminen](#)

Pitkäjärven, Lippajärven ja Loojärven kunnostus

Ympäristönsuojelun järvikunnostusten pääkohteena olivat Espoon Pitkäjärvi, Lippajärvi ja Loojärvi. Vuonna 2023 pidettiin viljelijöille suunnattu webinaari maatalouden vesiensuojelukeinoista sekä Pitkäjärven ja Lippajärven valuma-alueiden kotitalouksiin lähetettiin hulevesitiedote. Pitkäjärvellä ja Lippajärvellä tehtiin hoitokalastuksia sekä alkukesästä että syksyllä. Loojärven kunnostus käynnistyi yhteistyössä Kirkkonummen ympäristönsuojelun kanssa ja Loojärvellä suoritettiin koekalastus kalakannan ja hoitokalastustarpeen arvioimiseksi. Ympäristönsuojelulle myönnettiin kunnostustoimiin rahoitusta ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmasta. Lisätietoa Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostushankkeen kotisivut: [Espoon Pitkäjärven ja Lippajärven kunnostus](#)

Hannusjärven kunnostus

Espoon ympäristönsuojelu tuki 1070 euron avustuksella Espoon Hannusjärven suojelu ry:tä Hannusjärven kunnostustoimenpiteiden, kuten hapetuksen, vesikasvien poiston ja kalakannan hoidon toteuttamisessa vuonna 2023.

Sahajärven kunnostus

Espoon ympäristönsuojelu tuki 2000 euron avustuksella Nuuksion Sahajärvi-seura ry:tä vuonna 2023 Sahajärven tilan arvioimiseen liittyvien tutkimuksien sekä niiden pohjalta toteutettavan toimenpideohjelman laatimista varten. Sahajärven tila ja kuormitus -raportti valmistui vuoden 2023 loppupuolella.

Dämmanin, Nuuksion Pitkäjärven, Bodominjärven ja Matalajärven säännöstelyn muuttaminen

Dämmanin, Nuuksion Pitkäjärven ja Bodominjärven säännöstelypatojen poiston suunnittelu on käynnistynyt. Hankkeet mahdollistavat vesistöjen luonnonmukaisemman säännöstelyn sekä kalojen kulun entistä laajemmalle alueelle

Gräsanojan tulvasuojelu ja kunnostus

Gräsanojan kunnostus on siirtynyt rakentamisvaiheeseen. Ensimmäisenä vaiheena rakennetaan Gräsanojan kunnostushankkeen pohjoispäässä Mankkaanlaaksontien pohjoispuoleinen osuus. Lisätietoa hankkeesta: [Gräsanojan tulvasuojelu ja kunnostus](#)

Pääkaupunkiseudun työmaavesiohje

Pääkaupunkiseudun yhteinen työmaavesiohje on laadittu yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien sekä HSY:n kanssa. Ohje julkaistaan 15.3.2024, ja se korvaa Espoon työmaavesioppaan (2015). Ohjeeseen voi tutustua täällä: [Pääkaupunkiseudun työmaavesiohje](#)

Viherkerroin

Espoon korttelikohtainen viherkerrointyökalu kehitettiin vuonna 2023, ja se on otettu asemakaavoituksessa käyttöön 1.1.2024. Viherkerroin on työkalu, jolla ohjataan korttelien viherrakennetta. Työkalu kuvaa tontin tai korttelin vihertehokkuutta, eli sitä kuinka paljon tontilla on erilaisia kasvillisuuspintoja ja sadevesiä viivyttäviä ratkaisuja suhteessa tontin pinta-alaan. Lisäämällä vettä pidättävää ja imevää viherpinta-alaa voidaan vähentää kaupunkitulvia ja parantaa hulevesien laatua. Lisäksi viherelementeillä on tärkeä tehtävä pienilmaston säätelyssä ja viherkertoimen luontolaskuri edistää luonnon monimuotoisuutta kaupunkiympäristössä. Lisätietoa viherkertoimesta: [Viherkerroin](#)

Espoon Itämeri-toimenpideohjelman toteutuminen vuosina 2019–2023

Itämeri-toimenpideohjelmaan vuosille 2019–2023 on kirjattu yhteensä 77 toimenpidettä, joilla Espoo on pyrkinyt vähentämään erityisesti ravinnekuormitusta, haitallisten aineiden päästöjä ja roskaantumista merialueellaan. Toimenpiteistä 32 on kaupungin jatkuvaan perustyöhön kuuluvia toimenpiteitä ja loput 45 toimenpidettä ovat varsinaisia Itämeren ja sisävesien suojelua lisääviä toimenpiteitä. Näistä varsinaisista toimenpiteistä valmistui 21 ja käynnistyi 8 toimenpidettä vuosien 2019–2023 aikana. Loput 16 toimenpidettä eivät toteutuneet resurssien puutteen takia tai ne todettiin muuten vaikeiksi edistää.

Alla on esitetty esimerkkejä toteutuneista toimenpiteistä.

Vähensimme kuormitusta Itämereen:

- Espoon jätevedenpuhdistus tehostui Blominmäen jätevedenpuhdistamon käyttöönoton myötä.
- Espoo oli mukana työstämässä pääkaupunkiseudun yhteistä työmaavesiopasta.
- Espoon kaupungin omistamien peltojen vuokrasopimuksiin lisättiin vaatimus sitoutumisesta maatalouden ympäristökorvausjärjestelmään.
- Kaupungin ruokahankinnoissa lisättiin kasvisruoan ja Itämerestä kestävästi pyydetyn kalan osuutta.

Vähensimme roskaantumista ja haitallisten aineiden päästöjä:

- Espoolaiset järjestivät aktiivisesti roskatalkoita.
- Espoon kaupungin viherkunnossapitoon hankittiin kuumavesilaitteita mm. vieraslajitorjuntaan.
- Ämmäsmäen veneidensäilytysalueelle tehtiin jätevesiviemäroity veneiden pohjanpesupaikka.

Lisäsimme tietoa merialueestamme ja edistimme luonnon monimuotoisuutta:

- Lisäsimme tietoa Espoon rannikkovesien vedenalaisesta luonnosta, joiden pohjalta muodostettiin Espoon paikallisesti ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (PEMMA-alueet).

- Espoon virtavesiä kunnostettiin, kalojen vaellusesteitä poistettiin ja Gumbölenjokeen rakennettiin kalatie.
- Espoon Finnovikenin lintukosteikon ympäristössä pyydettiin pienpetoja HELMI-rahoituksella.
- Espoossa hyödynnettiin Crowdsorsa-mobiilipeliä lupiin ja jättipalsamin kartoitukseen ja poistoon.
- Espoon merenrannoilla torjuttiin kurtturuusua.

Lisäsimme Itämeri-tietoisuutta:

- Itämeriaiheet näkyivät Villa Elfvikin luontotalon luontoretki- ja ympäristökasvatustoimintaa sekä näyttelyteemoissa.
- Espoon kaupunki osallistui vuosittain yhteistyössä HSY:n kanssa Pidä saaristo siistinä ry:n Mahanpuruja muovista kampanjaan.
- Espoon kaupunki viesti Itämeripäivästä ja siivoustalkoista rannikkoalueensa kouluille.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman seuranta 2023
- 2 Itämeri-toimenpideohjelman toteutuminen_2019-2023

Oheismateriaali

Tiedoksi